

ΤΑ ΕΡΓΑ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗΣ ΣΤΟ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ*

Αλέξανδρος Μάντης

Πρόεδρος της Επιτροπής Μνημείων Νοτίας Κλιτύς Ακροπόλεως (Θέατρο Διονύσου-Ασκληπιείο)

Κύριε πρόεδρε της Ενώσεως των Φίλων της Ακροπόλεως,

Κύριε πρόεδρε της Επιτροπής Συντηρήσεως Μνημείων Ακροπόλεως,
Κυρία Διευθύντρια της Α' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων,

Κυρίες και κύριοι, αγαπητοί φίλοι,

Δεν είναι η πρώτη φορά που η Ένωση των Φίλων της Ακροπόλεως αναλαμβάνει την πρωτοβουλία και παραχωρεί το βήμα της σε τιμητικές εκδηλώσεις για ανθρώπους του μόχθου και του πολιτισμού, που ανάλωσαν ένα μεγάλο μέρος της ζωής τους στην έρευνα και την αποκατάσταση των μνημείων της Ακρόπολης. Από το βήμα αυτό τιμήθηκαν επανειλημμένα γνωστοί και διακεκριμένοι αρχιτεχνίτες της Ακρόπολης, όπως ο Γιάννης Αρμπιλιάς, ο Παύλος Λίτινας, ο Θόδωρος Χάππας, αλλά και διακεκριμένοι επιστήμονες, που προώθησαν τις γνώσεις μας για τα μνημεία του Ιερού Βράχου, όπως ενδεικτικά πριν από μερικά χρόνια, ο Ιταλός καθηγητής της αρχαιολογίας κ. L. Beschi.

Η σημερινή όμως εκδήλωση διαφοροποιείται ως προς τις προηγούμενες, εφόσον σήμερα δεν τιμούμε έναν άνθρωπο, που ολοκλήρωσε ευδοκίμως την δημόσια υπηρεσία του και απέρχεται στο συντάξιμο βίο, αλλά έναν άνθρωπο που κατάφερε στα είκοσι χρόνια, που προηγήθηκαν, να συντελέσει στην απόδοση ενός τέτοιου έργου, που υπό άλλες συνθήκες θα χρειαζόταν χρονικό διάστημα γενεών για να επιτευχθεί.

Ο Βασίλης Αναστασιάς εμπλέκεται στις υπηρεσίες της αναστήλωσης του Υπουργείου Πολιτισμού ήδη από το τέλος του 1976, περίοδο κατά την οποία τον βρίσκουμε να ασχολείται με τεχνικές εργασίες στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο. Αντίστοιχες εργασίες εκτελεί τα επόμενα χρόνια στο παλαιό Μουσείο της Ολυμπίας, καθώς και στις αποθήκες και τον αρχαιολογικό χώρο της Ήλιδας.

Κατά τα έτη 1978-79 απασχολήθηκε εκτεταμένα και στους Δελφούς, όπου συνεργάστηκε με τον τότε Έφορο κ. Πέτρο Θέμελη, ενώ του δόθηκε η ευκαιρία να γνωρίσει από κοντά το συντηρητή κ. Μαυραγάνη και να παρακολουθήσει το έργο του. Τέλος, τον Οκτώβριο του 1978 και για 25 ημέρες, όπως θυμάται ο ίδιος, απασχολήθηκε στο ναό του Επικουρείου Απόλλωνα με έργο την επικάλυψη των επιστυλίων του ναού με φύλλα μολύβδου.

Αναμφίβολα αυτή η πρώιμη οικειότητά του με τους αρχαιολογικούς χώρους, τα μνημεία και τα Μουσεία προσδιόρισε σε μεγάλο βαθμό τη μετέπειτα πορεία του, μολονότι στο τέλος του 1979 αποποιείται τη μονιμοποίησή του και ιδιωτεύει έως το καλοκαίρι του 1982. Τον Ιούλιο του 1982 τον ξαναβρίσκουμε στο Επιγραφικό Μουσείο, όπου, μετά από μια σύντομη θητεία, ανέβηκε στην Ακρόπολη, όπου συναντηθήκαμε το 1983. Στην Ακρόπολη επιχειρούμε από κοινού με το υπόλοιπο συνεργείο των μαρμαροτεχνιτών, τον Λάζαρο Ζαχαρόπουλο και τον Δημήτρη Μαραζιώτη, σε ένα κλίμα ενθουσιασμού που επικρατούσε εκείνη την εποχή, τις πρώτες συγκολλήσεις γλυπτών στην Cour Anglaise του Μουσείου. Ευαίσθητος, όμως, όπως ήταν, δεν θέλησε να εμπλακεί στο ανταγωνιστικό κλίμα που κυοφορούνταν τότε στο εργαστήριο της Ακρόπολης και μου ζήτησε να του αναθέσω μια δουλειά σε μια ερημική, όπως είπε ο ίδιος, τοποθεσία. Λίγο αργότερα, προθυμοποιήθηκε να συνεργασθεί μαζί μου σε ένα πρωτογενές πεδίο στην περιοχή του Ασκληπιείου, το οποίο μου είχε αναθέσει τότε η Διευθύντρια της Ακρόπολης κα Έβη Τουλούπα.

Στο Ασκληπιείο συμπληρώθηκε, στις 22.11.2003, μία ολόκληρη εικοσαετία από την έναρξη εργασιών με ολιγομελές υπό την εποπτεία μου συνεργείο. Ο απέραντος ερειπιώνας με τα κατακείμενα και αποσπασματικά σωζόμενα μέλη των μνημείων, από όλες τις φάσεις του ιερού, συνιστούσε μια γοητευτική πρόκληση για έρευνα.

* Ομιλία στο Κέντρο Μελετών Ακροπόλεως στις 28/4/2004

ΤΑ ΕΡΓΑ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗΣ ΣΤΟ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ

Φωτ. 1.
Το εσωτερικό του
βυζαντινού
προσκτίσματος του
Ασκληπιείου κατά
την έναρξη των εργασιών
διευθέτησης και διαχεί-
ρισης του συσσωρευμένου
θραυσματικού υλικού.
Λήψη από δυτικά.

Ιδιαίτερη όμως πρόκληση αποτελούσε ο σωρός των ατάκτως ερριμένων σπαραγμάτων γλυπτών, αρχιτεκτονικών μελών και επιγραφών, που συνωστιζόνταν στοιβαγμένα στο εσωτερικό του λεγομένου βυζαντινού προσκτίσματος του Ασκληπιείου (φωτ. 1), από το οποίο διατηρούσα θολή μόνο ανάμνηση από μια πανεπιστημιακή εκδρομή με τον καθηγητή Γ. Δεσπίνη. Πρωταρχικό, λοιπόν, μέλημα του ολιγομελούς τότε συνεργείου, στο οποίο συμμετείχε ο Θόδωρος Χάμπας και περιστασιακά ο Ιγνάτιος Δουκάκαρος, αποτέλεσε η αποσυμφόρηση του προσκτίσματος από το ετερόκλητο υλικό, που ήταν στοιβαγμένο στο εσωτερικό του. Τα σπαράγματα του προσκτίσματος είχαν καταγραφεί παλαιότερα, υπό αντίξοες συνθήκες, από τη μετέπειτα καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών κα Όλγα Παλαγγιά.

Φωτ. 3.
Ο συντηρητής Βασίλης
Αναστασιάς κατά τη
διάρκεια της έρευνας του
θραυσματικού υλικού στο
εσωτερικό της «μεγάλης
βυζαντινής δεξαμενής».

Μετά την απομάκρυνση του αρχιτεκτονικού υλικού από το εσωτερικό του προσκτίσματος εξασφαλίστηκαν οι δυνατότητες προσέγγισης και έρευνας του πολυάριθμου θραυσματικού υλικού, κυρίως των γλυπτών. Η γοητεία της έρευνας σε αυτές τις περιπτώσεις συνίσταται στη συνένωση και τη συνεύρεση φαινομενικά άσχετων και παράταιρων κομματιών. Η αναζήτηση σε παρασύρει σιγά σιγά στη δίνη μιας θραυσματοθηρίας, αλλά ταυτόχρονα στην ηρεμία μιας αυτοσυγκέντρωσης, στη διαλογική σχέση, στη προσωπική γνωριμία με κάθε ένα κομμάτι ξεχωριστά. Η ικανοποίηση μιας συγκόλλησης ή συσχέτισης δύο ή περισσότερων σπαραγμάτων είναι δύσκολο να περιγραφεί και να γίνει κατανοητή σε κάποιον που δεν έχει βιώσει αυτή την εμπειρία.

Από τις πρώτες εβδομάδες της συνεργασίας μου με τον Βασίλη Αναστασιά ένοιωσα ότι είχα το σπάνιο προνόμιο για έναν κλασικό αρχαιολόγο να έχει κοντά του έναν τέτοιο συνεργάτη. Κι αυτός, όσο περνούσε ο καιρός, συνειδητοποιούσε ότι είχε να κάνει με έναν συνεχώς ανικανοποίητο και απαιτητικό αρχαιολόγο. Κομμάτι-κομμάτι τα ανώνυμα σπαράγματα εύρισκαν σιγά σιγά τη θέση τους κοντά σε άλλα, και αυτά πάλι κοντά σε άλλα, συσχετισμένα σε ένα ατέλειωτο παζλ που σε κρατούσε ώρες, μέρες ολόκληρες, βδομάδες και μήνες με κομμένη την ανάσα. Σιγά-σιγά τα ανώνυμα αυτά σπαράγματα άρχισαν να ανασυνθέτουν μέλη, τμήματα και μέρη μορφών, ολόκληρα αγάλματα, που ελάνθαναν για

Φωτ. 2. Το εσωτερικό της λεγόμενης «μεγάλης βυζαντινής δεξαμενής» με το συσσωρευμένο θραυσματικό υλικό από τα μνημεία του Ασκληπιείου, αλλά και της ευρύτερης περιοχής. Λήψη από δυτικά.

ΤΑ ΕΡΓΑ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗΣ ΣΤΟ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ

Φωτ. 4.
Ο Β. Αναστασιάς με τον πρόεδρο της Επιτροπής Ιερού και Θεάτρου του Διονύσου - Ασκληπιείου κ. Αλέξανδρο Μάντη.

χρόνια μέσα στους σωρούς, παγιδευμένα για αιώνες στην damnatio memoriae, στην οποία τα είχαν καταδικάσει οι Χριστιανοί.

Επρόκειτο για μια αναστροφή του χρόνου, για μια ολική επαναφορά στην εποχή της αρτιμέλειας αυτών των αναθημάτων πριν υποπέσουν στους ανέανους νόμους της ανακύκλωσης του υλικού και πριν θρυμματισθούν, προκειμένου να μετατραπούν σε οικοδομικό υλικό για δεύτερη χρήση.

Σιγά-σιγά το βυζαντινό πρόσκτισμα του Ασκληπιείου μετατρεπόταν σε attraction της Εφορείας για εκπροσώπους των ξένων αρχαιολογικών σχολών και διακεκριμένους επιστήμονες, και είναι σαν να ακούω ακόμα τη στερεότυπη ερώτηση της τότε προϊσταμένης μου κας Έβης Τουλούπα «από πόσα κομμάτια είπες ότι συναποτελέστηκε το τελευταίο άγαλμα στο Ασκληπιείο, Αλέκο»;

Η διαρκής αναμόχλευση του υλικού και η επέκταση της έρευνας σε γειτονικούς χώρους και στις βυζαντινές δεξαμενές του Ασκληπιείου (φωτ. 2-3) αύξησε ακόμα περισσότερο το υλικό και τις δυνατότητες της αποκατάστασης των αναθημάτων. Η εξάντληση των δυνατοτήτων εκμετάλλευσης του θραυσματικού υλικού έδειχνε πλέον με τον πιο σαφή και κατηγορηματικό τρόπο την υποχρέωσή μας να αντιπαρατεθούμε με το ανασκαφικό υλικό του 19ου αι. πριν επιχειρήσουμε και νέες ανασκαφές, οι οποίες θα κληροδοτήσουν παρόμοια φαινόμενα στις επόμενες γενιές.

Η βιωματική όμως σχέση του Βασίλη Αναστασιά με τον χώρο δεν περιορίστηκε μόνο στην περιοχή του Ασκληπιείου, αλλά επεκτάθηκε σε ολόκληρη την νότια κλιτύ. Δεν ήταν λίγες οι φορές που ο ίδιος ακολουθούσε μοναχικές διαδρομές στα δύσβατα μονοπάτια της νοτίου κλιτύς σαν το λαγωνικό που κυνηγούσε και ξετρύπωνε το θήραμά του. Σε κάθε σχεδόν επίσκεψή μου στο Ασκληπιείο είχε πάντα κάτι να μου δείξει στη στερεότυπη ερώτησή μου, αν είχαμε κάτι καινούργιο (φωτ. 4). Ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '80 η διαπίστωση ότι στο χώρο της νότιας κλιτύς είχαν διασπαρεί μικρά, αλλά και μεγάλα, όπως αποδείχθηκε αργότερα, σπαράγματα από το γλυπτό διάκοσμο του Παρθενώνα, είχε κάνει την έρευνά μας ιδιαίτερα επίμονη και προσεκτική. Σιγά-σιγά οι περιπλανήσεις του τον έφεραν στα ριζά του νότιου τείχους της Ακρόπολης, όπου κατά την τριετία 1989-1992 αποτειχίσθηκαν τρία αποφασιστικής σημασίας σπαράγματα για την αποκατάσταση των μεσαίων νότιων μετοπών του Παρθενώνα (φωτ. 5).

Το 1993 συμπληρώθηκε μια ολόκληρη δεκαετία ενασχολήσεων του μικρού συνεργείου στο χώρο του Ασκληπιείου, με μια πρωτοφανή συγκομιδή αποτελεσμάτων, που ισοδυναμούσε με την οριακή σχεδόν εξάντληση των δυνατοτήτων της έρευνας του θραυσματικού υλικού των γλυπτών, εφόσον εκατοντάδες σπαράγματα αξιοποιήθηκαν στην αποκατάσταση μιας σειράς από υστεροελληνιστικά

Φωτ. 5. Ο Β. Αναστασιάς με τον μαρμαροτεχνίτη Θεόδωρο Χάππα κατά την αποείχιση από πρόσκτισμα του νότιου τείχους της Ακρόπολεως κορμού προερχόμενου από τη μετόπη αρ. 13 της νότιας πλευράς του Παρθενώνα. Λήψη από νοτιοανατολικά.

ΤΑ ΕΡΓΑ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗΣ ΣΤΟ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ

Φωτ. 6-7. Δύο πλαστικά αναθήματα αποκατεστημένα από δεκάδες θραυσμάτων, προερχόμενων από το εσωτερικό του βυζαντινού προσκτίσματος και τη «μεγάλη βυζαντινή δεξαμενή».

και ρωμαϊκά πλαστικά αναθήματα, που εκτίθενται σήμερα στο χώρο του προσκτίσματος (φωτ. 6-7).

Η αγωνία όμως και η ευθύνη για την αποκατάσταση των αρχιτεκτονικών μνημείων του Ιερού του Ασκληπιού, που θα συνέτεινε στην αναβάθμιση και κατανόηση του χώρου, βάραινε δυσβάστακτα στις πλάτες μου. Η ανάγκη απασχόλησης ενός αρχιτέκτονα μελετητή στον χώρο του Ασκληπιείου ήταν πλέον επιτακτική. Χρειάστηκε πρώτα να πεισθεί και να συναινέσει γι' αυτή την αναγκαιότητα ο τότε προϊστάμενος της Εφορείας, κ. Πέτρος Καλλιγιάς, και να ζητηθεί η συνδρομή του προέδρου της Επιτροπής Ακροπόλεως κ. Χαράλαμπου Μπούρα για την υπόδειξη του κατάλληλου προσώπου. Και το όνομα αυτής Ροζαλία Χριστοδουλοπούλου. Με την εμπλοκή της Ροζαλίας στα αρχιτεκτονικά ζητήματα των μνημείων του Ασκληπιείου εγκαινιάστηκε η δεύτερη περίοδος μελετών και εργασιών, τους καρπούς των οποίων δρόπουμε σήμερα.

Η τεκμηρίωση επικεντρώθηκε αρχικά στη μεγάλη διώροφη δωρική στοά, κτίσμα της αρχής

του 3ου π.Χ. αι., που αποτελούσε προφανώς το εγκοιμητήριο των ασθενών στο αρχαίο θεραπευτήριο. Η συνεργασία του Βασίλη με τη Ροζαλία υπήρξε κάτι περισσότερο από γόνιμη και εποικοδομητική (φωτ. 8). Τα μέλη των μνημείων του Ασκληπιείου ανασύρθηκαν από τους μεγάλους αποθέτες, όπου είχαν ταξινομηθεί από τον αείμνηστο Ιω. Τραυλό, και άρχισαν να αξιολογούνται και να τεκμηριώνονται. Για τον Βασίλη άρχισε τώρα μια νέα περίοδος, όπου η γνώση, η εμπειρία και η οξύτητα της ματιάς του δοκιμάζονταν τώρα σε νέα πεδία. Οι δυο τους περνούσαν ατέλειωτες ώρες ιχνηλατώντας εξουθενωτικά τις επιφάνειες των μελών, προκειμένου να αποκρυπτογραφήσουν όχι μόνον την προέλευση των μελών αλλά και την ακριβή θέση τους στα κτίρια. Η «Τμηματική Αποκατά-

Φωτ. 8. Ο Β. Αναστασιάς με την αρχιτέκτονα της ΥΣΜΑ και Ροζαλία Χριστοδουλοπούλου στο εσωτερικό της «μεγάλης βυζαντινής δεξαμενής». Λήψη από ανατολικά.

σταση της Πρόσοψης της Δωρικής Στοάς του Ασκληπιείου» ήταν ο καρπός αυτής της εξαντλητικής εργασίας από την Ροζαλία Χριστοδουλοπούλου. Η μελέτη εγκρίθηκε μετ' επαίνων από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο και διανύει σήμερα το στάδιο της εφαρμογής της.

ΤΑ ΕΡΓΑ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗΣ ΣΤΟ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ

Φωτ. 9. Ο Β. Αναστασιάς κατά τη διάρκεια της συναρμολόγησης θραυσμάτων σε λιθοπλίνθους του ναού του Ασκληπιού. Λήψη από βορειοανατολικά.

Φωτ. 10. Λιθοπλίνθος του ναού του Ασκληπιού η οποία προέκυψε από τη συναρμολόγηση δέκα θραυσμάτων. Λήψη από βόρεια.

Αναμφίβολα όμως μια από τις μεγαλύτερες ανακαλύψεις των τελευταίων ετών στον χώρο της Ακρόπολης αποτελεί η ανασύνθεση του ναού του Ασκληπιού, όπου και πάλι υπήρξε καθοριστική η συμβολή του Βασίλη Αναστασιά.

Ο ναός του Ασκληπιού, γνωστός ανασκαφικά μόνον από τη θεμελίωσή του, που στέγαζε, σύμφωνα με την περιγραφή του Πανσανία, τα αγάλματα του θεού και των παιδιών του, συνιστά ένα από τα πλέον

γοητευτικά πάζλ στην ιστορία της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής, εφόσον τα μέλη του είτε ελάνθαναν στον χώρο επί ένα και πλέον αιώνες, είτε ανασύρθθηκαν από τη βυζαντινή δεξαμενή και ανασυντέθηκαν από εκατοντάδες σπαράγματα (φωτ. 9-10).

Στον ναό του Ασκληπιού αποδόθηκαν μέχρι σήμερα 428 συνολικά αρχιτεκτονικά μέλη, τα περισσότερα εκ των οποίων είναι συγκολλημένα από πλήθος θραυσμάτων. Τα αρχιτεκτονικά αυτά μέλη, τα οποία

Φωτ. 11. Φωτορεαλιστική απεικόνιση της προταθείσας μερικής αποκατάστασης του ναού του Ασκληπιού η οποία εγκρίθηκε ομοφώνως από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο του ΥΠΠΟ.

ΤΑ ΕΡΓΑ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΗΣ ΣΤΟ ΑΣΚΛΗΠΕΙΟ

Φωτ. 12. Ο Β. Αναστασιάς κατά τη συναρμογή θραύσματος στο γείσο του χορηγικού μνημείου IG II2 3073.

ταυτίστηκαν και αποδόθηκαν με ασφάλεια σε διακεκριμένες θέσεις της ανωδομής του ναού, παρέχουν σημαντικές πληροφορίες για την αρχική μορφή και τις οικοδομικές φάσεις του μνημείου και παράλληλα δυνατότητες ανασύνθεσής του.

Η Ροζαλία Χριστοδουλοπούλου, παρά τις βαρειές υποχρεώσεις της στην Υπηρεσία Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης (ΥΣΜΑ), κατάφερε, και σε αυτή την περίπτωση, με τη βοήθεια του Βασίλη και την εποπτεία του καθηγητού Μανόλη Κορρέ να εκπονήσει μια υποδειγματική μελέτη, που αξιοποιεί ένα μεγάλο σε όγκο και αναστηλωτικά εκμεταλλεύσιμο θραυσματικό υλικό μέχρι του ύψους των επικαλυπτήρων των ορθοστατών. Η ομόφωνη έγκρισή της από το Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο μας παρέχει πλέον τη δυνατότητα, με την εξέλιξη των αναστηλωτικών εργασιών, το δυτικό τμήμα του περιβόλου του Ασκληπιείου να αρχίσει να ανακτά τη τρίτη διάσταση στο χώρο, καθώς οι κτιριακοί όγκοι των μνημείων του θα συμπληρώνονται, αποκαθιστώντας ολοένα και περισσότερο την αρχική εικόνα του μικρού κλειστού ιερού (φωτ. 11).

Η ενασχόληση του Βασίλη Αναστασιά με τα μνημεία της Νοτίου Κλιτύς δεν περιορίστηκε ποτέ αποκλειστικά και μόνο στο μνημειακό σύνολο του Ασκληπιείου. Αντίθετα, διαρκής και επίμονη υπήρξε η προσπάθειά του για αναζήτηση και απόδοση θραυσματικού υλικού σε οικοδομήματα όχι μόνο της Ακρόπολης αλλά και της ευρύτερης περιοχής. Άριστος γνώστης του μαρμάρου και των ιδιοτήτων του,

με εμπειρική αλλά βαθιά κατανόηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των μνημείων, κατάφερε στα είκοσι χρόνια της σταδιοδρομίας του να αποδώσει εκατοντάδες θραύσματα αρχιτεκτονικών μελών και σπαράγματα πλαστικών έργων στα μνημεία προέλευσής τους (φωτ. 12).

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της πρωτοφανούς, για τα δεδομένα της ελληνικής Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, εργασίας αποτελεί η αναγνώριση σε λιθοσωρούς της Ακρόπολης, της βόρειας κλιτύς αλλά και σε σωστικές ανασκαφές στην περιοχή της Πλάκας και στην ανασκαφή του Metro στο οικόπεδο Μακρυγιάννη, δεκάδων θραυσμάτων αρχιτεκτονικών μελών της στοάς του Ευμένους, τα μυστικά της οποίας είχε αποκρυπτογραφήσει χρόνια πριν το αστυνομικό δαιμόνιο του Μανόλη Κορρέ. Η περισυλογή και μεταφορά του υλικού στον χώρο του μνημείου απέδωσε πολυάριθμες συναρμογές θραυσμάτων και επέτρεψε την ανάκτηση ορισμένων ακέραιων σχεδόν μελών του άγνωστου ως τότε οικοδομήματος (φωτ. 13).

Φωτ. 13. Κίονας και χαρακτηριστικό κιονόκρανο «περγαμηνού τύπου» από την εσωτερική κιονοστοιχία της Στοάς του Ευμένους Β', αποκατεστημένα από επιμέρους θραύσματα. Λήψη από βορειοανατολικά.

